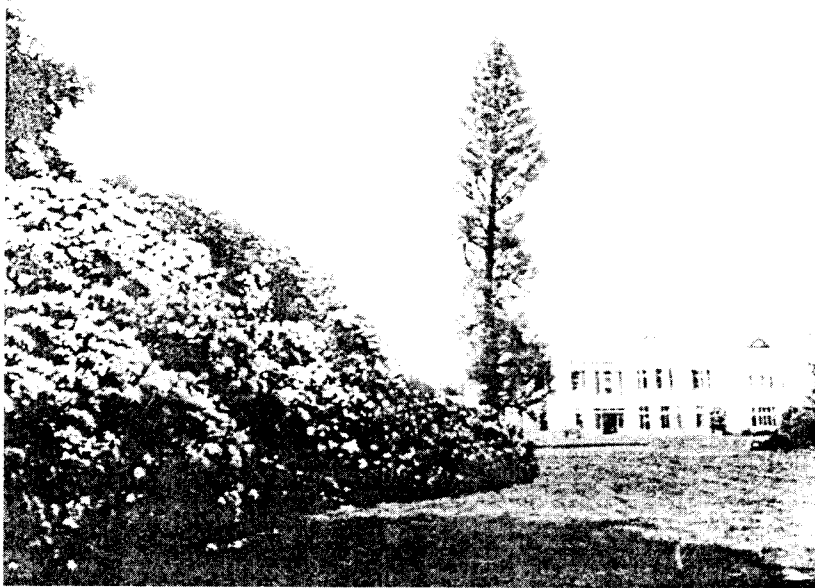

ลายพระราชหัตถเลขาจากบ้านโนล

ลายพระราชหัตถเลขาจากบ้านโนล เป็นเอกสารชั้นต้น ที่ทรงคุณค่ายิ่งในประวัติศาสตร์ชาติไทย เพราะเป็นลายพระราชหัตถเลขาทรงสละราชสมบัติในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ปรากฏอยู่บนกระดาษที่มีพระปรมาภิไธยย่อ **ปปร** ประทับบนหัวกระดาษทุกหน้า รวม 6 หน้า ที่หน้า 6 ซึ่งเป็นหน้าสุดท้าย ทรงลงพระปรมาภิไธย **ประชาธิปก พร.** ลงวันที่ 2 มีนาคม¹ พ.ศ. 2477 เวลา 13 นาฬิกา 45 นาที

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จไปรักษาพระเนตรที่ประเทศอังกฤษ (ทรงเป็นต้อกระจก เคยทรงรับการรักษามาแล้วแต่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เพราะเมื่อ 75 ปีที่แล้ว กิจการด้านจักษุแพทย์ยังไม่รุดหน้าดังปัจจุบัน) แรกทีเดียวรัฐบาลขอให้แพทย์ในประเทศถวายการรักษา หรือจะเชิญแพทย์ผู้

ความเป็นมา

บ้านโนล (Knowle House) ตั้งอยู่ที่เมือง แครนลี (Cranleigh) มณฑลเซอร์รีย์ (Surrey) ประเทศอังกฤษ เป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ระหว่าง ธันวาคม - มีนาคม พ.ศ. 2477 (ก่อน พ.ศ. 2484 เดือนมีนาคม คือ เดือนสุดท้ายของปีปฏิทินของไทย เพราะเวลานั้น เดือนเมษายน เป็นเดือนขึ้นปีใหม่) ปัจจุบัน บ้านโนล คือ Knowle Park Nursing Home

เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาถวายการรักษาพิเศษ (เครื่องมือในด้านจักษุแพทย์ คงยังไม่เพียบพร้อม เช่นปัจจุบัน) พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงยืนยันที่จะเสด็จไปรักษา ณ ต่างประเทศ และทรงดำริว่า เป็นโอกาสที่จะเสด็จเยือนประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย

¹ ทรงใช้คำว่า มีนาคม (สระอิ)

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จออกจากพระนคร เมื่อ 12 มกราคม พ.ศ. 2476 (ปลายปี) ในการเสด็จพระราชดำเนิน ได้มีพระราชกฤษฎีกาตั้งสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามมติเห็นชอบของรัฐสภา เมื่อเสด็จยังประเทศอังกฤษแล้ว ได้ทรงมีบันทึกแถลงข้อข้องพระทัยต่อรัฐบาลถึง 9 ข้อ เป็นหลักฐานสำคัญเกี่ยวกับพระราชดำริ พระวิจารณ์ญาณอันกว้างไกลทางการปกครอง และการเมืองตลอดจนความหวังที่ทรงมีต่อประเทศชาติ คณะรัฐบาลได้มีบันทึกคำสนองพระราชบันทึกในแต่ละข้อด้วย แต่ในที่สุด วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2477 ก็ได้มีลายพระราชหัตถเลขาจากบ้านโนลดังที่ปรากฏ

ข้าพเจ้าได้เอกสารนี้มาในช่วงพ.ศ. 2518-2520 เมื่อได้ศึกษาความทั้งหมดแล้ว ก็รู้สึกตื่นตันในพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีต่อประชาชน และประเทศชาติของพระองค์ท่าน ได้บังเกิดความเข้าใจถ่องแท้ถึงเบื้องหลังเหตุการณ์ทั้งหมดจาก 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ในพระราชหฤทัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระมหากษัตริย์ไทยผู้ทรงไว้ซึ่งอำนาจสมบูรณ์-
ญาสิทธิราชย์พระองค์สุดท้ายของประเทศสยาม

ข้าพเจ้าเคยเห็นข้อความส่วนหนึ่งจากย่อหน้าที่ 2 ของหน้า 5 แต่ไม่มีโอกาสได้เห็นทั้งหมด คราวนี้พอได้รับทราบใส่เกล้าใส่กระหม่อมถึงเหตุการณ์เบื้องหลังการสละราชสมบัติขององค์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว ข้าพเจ้าก็มีโอกาสทำอะไรได้ เพราะข้อความที่ว่า “...บัดนี้เป็นอันหมดหนทางที่ข้าพเจ้าจะช่วยเหลือ หรือให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนได้ต่อไปแล้ว ข้าพเจ้าจึงขอสละราชสมบัติและออกจากตำแหน่งพระมหากษัตริย์แต่บัดนี้เป็นต้นไป...” และย่อหน้าสุดท้ายมีว่า “...ข้าพเจ้ามีความเสียใจเป็นอย่างยิ่งที่ไม่สามารถจะยังประโยชน์ให้แก่ประชาชน และประเทศชาติของข้าพเจ้าต่อไปได้... ยังได้แต่ตั้งสัตย์อธิษฐานขอให้ประเทศสยามจงได้ประสบความเจริญ และขอประชาชนชาวสยามจงได้มีความสุขสบาย”

ข้าพเจ้าได้แต่ก้มกราบถวายบังคมรับพระราชทานพรใส่เกล้าใส่กระหม่อม และในโอกาสนี้ขอพระราชทานอภัยเชิญลายพระราชหัตถเลขาทั้งหมดมาให้ได้รับทราบทั่วกัน

บ้านหว

แคว้นฉะ. ประเทศอินทข.

เมื่อพระยาพนาพยุพราช กษัตริย์องค์ที่ ๗ แห่งเมืองหงสาวดี
 ทรงปกครองโดยใต้ร่มพระบรมโพธิ์ใน พ.ศ. ๒๒๗๕
 แล้ว ๗๕ ปีเศษ คือ มาอยู่ใต้อาณัติของพม่า กษัตริย์องค์ที่ ๘ แห่งเมือง
 พระยาพนาพยุพราช ได้เสด็จไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านหว
 พระเจ้าหงสาวดี พระยาพนาพยุพราช และพวกไพร่พลได้ตั้งบ้านเรือนตาม
 แถบของเมืองประเทศทั้งนั้น ต่อมา ๕๐ ปีเศษ ปกครองตามหลักพิธี
 พิธีในประเพณีพม่า ๗๕ ปีเศษ คือ พ.ศ. ๒๓๕๐ ในรัชกาลสมเด็จพระ
 ปกครองประเทศและปกครองเมืองอื่น ๆ เช่น ๗๕ ปีเศษ ก่อตั้งบ้าน
 หวที่ ๗๕ กษัตริย์องค์ที่ ๗๕ แห่งเมืองหงสาวดี ในรัชกาลสมเด็จพระ
 และกำลังตั้งบ้านเรือนที่เมืองหงสาวดี และเมืองอื่น ๆ ของประเทศ
 บ้านหวที่ ๗๕ ตามประเพณี ๗๕ ปีเศษ ในรัชกาลสมเด็จพระ
 เมื่อมาตั้งบ้านเรือนที่เมืองหงสาวดี และเมื่อตั้งบ้านเรือนที่
 อื่น ๆ ก็ตาม ประเพณี ๗๕ ปีเศษ ตั้งบ้านเรือนที่นั่น ก็เป็น
 อนันต์สืบต่อกันมาโดยตลอด กษัตริย์องค์ที่ ๗๕ แห่งเมืองหงสาวดี

หนึ่งเจ้าจึงเป็นควรให้หม่อมตาม ประสงค์ของผู้ก่อการปัดชำระ
 นั้นไว้ ให้ผู้น้องตามลอบราชทบในพระเศวต หนึ่งเจ้าไว้
 พดตามข้อเนื้อคือในกรณีจะรักษาตามลอบราชทบเพื่อไม่
 เปลี่ยนแปลงอันสำคัญนั้น เหนียวไปโดยราชมันที่สุดที่จะเห็นไว้
 แต่ตามพดตามข้อหนึ่งเจ้าไว้ผล โดยเหตุที่ผู้ก่อการเปลี่ยนแปลง
 ทรงปกครองเขาไว้กระเท่ห์กับบิดา มีตามเดชะราชทบในกรณี
 ของบิณฑุรย์นั้นไว้ แต่มีไว้หรือตามคิดเห็นของราชบุตรโดย
 แห่งอื่น และจากวิธีธรรมนุษย์ทั้งปวงจึง ราชหนึ่งเจ้า
 ดำเนินที่จะเห็นผลโดยของหนึ่งนั้น จะตกอยู่แก่คนผู้ก่อการ
 และผู้ที่สนับสนุนเป็นพวกพ้องแห่งนั้น มีไว้ตกอยู่แก่ผู้แทน
 ชึ่งราชบุตรเป็นผู้เลือก เช่นในสมัยที่กล่าวแล้วแต่เป็น
 ทั่วผู้ใดไว้ไว้ไว้ตามเห็นใจของของผู้ก่อการจะไม่เป็น
 ผู้แทนราชบุตรเลย สมัยที่ราชหนึ่งเจ้ามีทรงเปลี่ยนแปลง
 ในรัชสมัย
 อดทนคำร้องขอของทัพเจ้า แต่แล้วผู้ใดมีอำนาจ
 ของแห่งที่ตกอยู่ในมือผู้แทนราชบุตรถึงครั้ง ๑ ทรง
 หนึ่งเจ้าไว้อันยอมให้ มีอำนาจไปประเทศ ก็โดยอันว่า
 ประเทศซึ่ง หนึ่งทัพเจ้าตั้งนั้น จะเลือกจากบุคคลที่
 ทรงอำนาจและชำนาญในวัยอันเห็นทรงปกครองประเทศ
 โดยทั่วๆไป

ว่าไม่ทำผิด ต่อเป็นพวกใดหมู่ใด เพื่อจะได้ชื่อเป็นลือแห่งทุก
 ไม้แต่จะเอาใจที่รักของเรานี้คือ ชื่อที่นั้นมา แต่ครั้งเมื่อถึง
 เวลาที่จะตั้งชื่อไว้ก็ประเทรพที่ขี้ขี้กัน ทั้งที่เห็นไว้มีใจมากแต่เมื่อ
 ในที่นั้นเลือกแล้ว แต่คนมีบุญมากก็เลือกเอาแต่ชื่อที่เพราะ ผู้ที่เป็น
 พอกของตามเรื่องทั้งนั้น มีไว้คำหนึ่งดัง ตามที่คนพูด นอกที่
 มีคนผู้ก่อนที่บวชส่วนไว้มีคำมาคิดที่จะเปลี่ยนแปลลงใน
 ธรรม์ เศรษฐกิจของประเทศไทยใหญ่แล้ว ซึ่งเกิดแตกตัวกัน
 ขึ้นลงใน คนผู้ก่อนที่บวชและพวกพ้อง จนแล้วมีบวชที่วัดสวนและ
 บวชที่วัดสุวรรณภูมิของมาตุมา โดยคำแนะนำของคณาจารย์ผู้ซึ่ง
 ดำเนินอยู่ในเวลานั้น ทั้งที่เห็นเหตุในธรรม์นั้นก่อน ใน
 ธรรม์แล้ว ต่อมาพระเทพญาณ ก็นำพวกก็กลับ เห็นที่
 บัดนี้ทำโดย คำลือทนายเป็นครั้งสี่ และแต่เห็นมาความนั้น
 มีใจให้ธรรม์เปลี่ยนแปลต่างๆ เช่นไปโดย ขวัญใจ ก็ลดน้อยลง

เหมือนทุกเหตุที่ คนผู้ก่อนที่บวชได้กระทำในธรรม์
 ในธรรม์แล้วอันที่จริง แต่เป็นที่ยังไม่ไว้ใจมากออกแล้ว
 ก่อนที่จะเห็นผลของอันสำคัญต่างๆ ซึ่งเห็นเหตุในธรรม์
 กบฏขึ้น ถึงกับต้องต่อสู้กันที่เห็นแล้ว และต่อคนในขอ

ทัฬหีเจ็นนั้น คตเวรียนล และพอกพ้อง ใญ่ขัต
 ปกครองซึ่งไม่ถูกต้อบ ตามนลักรของ เวรียนลในลัษุคค
 และนลัค คตมขุลาสิธรรม ตามคตมทัฬหี (และอิตถือของ
 ทัฬหี ทัฬหีไม่สามารถ พิน อีนบอม ใน ใญ่คตมใด
 ใญ่ขัตปกครองเช่นนั้น ในคตมของทัฬหีลือไปไว้

ทัฬหีคตมทัฬหี ใญ่ขัตและคตมคตมของ
 ทัฬหีอยู่แต่เดิมในใญ่ขัตขุลาสิธรรมโดยทัฬหี แต่ทัฬหีมี
 อีนบอมยกอำนาจทัฬหีคตมทัฬหีในใญ่คตมใด
 โดยขตม เพื่อใญ่ขัตนั้น โดย สิทธิคต และโดยทัฬหี
 เลื่องคต ทัฬหีของ ประเทศขุลาสิ

บัดนี้ ทัฬหีเจ็นนั้น คตมขุลาสิคตของ ทัฬหี ใญ่
 ขุลาสิธรรม สิทธิคตเลื่อง ในคตมของ ประเทศโดย ทัฬหี
 ทัฬหีเป็นขลคตม และเมื่อ ทัฬหีลือสิคต บัดนี้ ใญ่คตม
 นคตคตม ทัฬหีจะลือ นลัค นลัคตาม คตมคตม
 ใญ่ขัตทัฬหีลือไปแล้ว ทัฬหีขุลาสิคตคตมขุลาสิ
 และคตมคตม ทัฬหีคตมคตมคตม ทัฬหีลือไป
 ทัฬหีคตมคตม สิทธิคตของ ทัฬหีคตม ใญ่ขัต ใญ่ขัต
 อยู่ ในคตม ทัฬหีคตมคตมคตม ทัฬหีลือคตมคตม
 สิทธิคต ใญ่ขัต คตมคตมของ ทัฬหีคตมคตม ก่อน ทัฬหีลือ
 คตมคตมคตม สิทธิคตคตมคตม

ทัฬหีเจ้าไม่มีพระองค์ที่จะแบ่งตามผู้หนึ่งผู้ใด
ในแผ่นดินธรรมสมเด็จพระสังฆราชเจ้าคณะสงฆ์
ทัฬหีเจ้ามีสิทธิ์จะทำไว้ตามกฎหมายแต่บรรดาหัวฉ้อพระ
สังฆราชเจ้า

เรื่องทัฬหีเจ้าไม่มีตามพระประสงค์ที่จะผู้ใด
ก่อนจะไม่มีลงในประเทศไทย ที่อยู่ในมือของทัฬหี
ทัฬหีเจ้าใครจะไปยึดของทัฬหี จึงแต่ไปทำไว้
เช่นไปโดยตามอันยอมเห็นชอบ หรือ ตามด้วย
คนของทัฬหี.

ทัฬหีเจ้ามีอำนาจหรือไปเช่นคนอื่น ที่ไม่มีอำนาจ
ไปอยู่ในที่แต่ไปทำในและประเทศที่ของทัฬหี
ตามตามอันไปและตามอันที่รับ
ซึ่งรับสิทธิอันนั้นตั้งแต่
พระพุทธรูป ยี่สิบห้าแห่ง
ซึ่งมีอยู่ในประเทศไทย
สามารถได้ไปรับตามใจ
และไปรับในหัวสยาม
จึงได้มีอำนาจทุกส่วน.

Signature: ปุณฺณโกศล . B.

วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๗

ณ ~~วัด~~ ^{วัด} ~~...~~ ^{...} ๔๕๓

ความสำคัญของลายพระราชหัตถ- เลขาจากบ้านโนล

ลายพระราชหัตถเลขาจากบ้านโนล นี้ นับเป็น เอกสารชั้นต้น ที่ทรงคุณค่ายิ่งในประวัติศาสตร์ไทย เอกสารชั้นต้น หรือบางครั้งเรียกกันว่า เอกสารปฐมภูมิ (Primary sources) ถือเป็นหลักฐานประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่สุดในการตีความเรื่องราวที่เกิดขึ้น เพราะจะทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจถึงเบื้องหลังเหตุผลความเป็นมา และอื่น ๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น เอกสารชั้นต้นนี้จะต้องได้จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรืออยู่ในเหตุการณ์นั้น ๆ โดยตรง ส่วนเอกสารประวัติศาสตร์ที่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์โดยตรง หรือ มีได้เกี่ยวข้องโดยตรง(เขียนหรือเล่า) ถือเป็นเอกสารชั้นสอง หรือ เอกสารทุติยภูมิ (Secondary sources) ซึ่งผู้ศึกษาอาจนำมาประกอบได้ แต่ต้องพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบว่า เชื่อถือได้เพียงใด

คุณค่าที่มีในการศึกษาประวัติศาสตร์

ในการศึกษาประวัติศาสตร์ จะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมาย 5 ประการ คือ

1. ความเข้าใจระหว่างกัน หรือระหว่างชาติ (International Understanding)
2. ความเห็นอกเห็นใจกัน (Sympathy)
3. การรู้จักจินตนาการ (Imagination)
4. การรู้จักใช้สามัญสำนึก (Common senses)
5. การยึดหลักฐานประกอบของข้อมูล และการตีความ (Facts and Interpretation)

ข้อนี้หมายถึงว่า ประวัติศาสตร์ประกอบด้วย ข้อมูลและการตีความ ข้อมูลโดยทั่วไปจะไม่เปลี่ยนแปลง ยกเว้นมีการพบใหม่ ๆ ส่วนการตีความขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลซึ่งมีความคิดเห็นความเข้าใจประกอบเข้าไป อาจไม่สามารถบอกได้ว่า ถูกหรือผิด ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่พอพิจารณาได้ว่า ผู้ตีความนั้น ๆ มีวิจาร์ณญาณกว้างไกลเพียงใด

ดังนั้นผู้สนใจใคร่ศึกษาประวัติศาสตร์ไทยในแง่การเมือง การปกครอง ตั้งแต่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ถึง 2 มีนาคม พ.ศ. 2477 ก็ควรศึกษาเอกสารชั้นต้นนี้ คือ ลายพระราชหัตถเลขาจากบ้านโนล ให้ถ่องแท้ลึกซึ้ง ประกอบกับศึกษาเอกสารเพิ่มเติมอื่น ๆ ให้กว้างขวางที่สุดเท่าที่จะทำได้

สาคร ช่วยประสิทธิ์

บรรณานุกรม

บัทสัน, เบนจามิน เอ. (2547) แปล ; **อวสานสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในสยาม**, กาญจนี ละอองศรี และ ยูพา ชมจันทร์ (บรรณาธิการแปล), กรุงเทพฯ, มูลนิธิโครงการตำรา คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประมวลพระฉายาลักษณ์ และภาพพระราชกรณียกิจสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 2528. พิมพ์พระราชทานในงานพระบรมศพ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7, 9 เมษายน 2528, สำนักพระราชเลขาธิการ, กรุงเทพฯ.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสละราชสมบัติ 2536. พิมพ์เนื่องในวโรกาสครบ 100 ปี วันพระราชสมภพ 8 พ.ย. 2536, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

พระราชประวัติ และ พระราชกรณียกิจ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว 2537. ที่ระลึกในงานพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทาน ในโอกาสที่ดิฉัน สมัยคล้ายวันพระราชสมภพครบ 100 ปี 8 พ.ย. 2536, กรมศิลปากร, กรุงเทพฯ.

30 ปี คณะสังคมศาสตร์ 2548 2548. ที่ระลึกในโอกาสครบรอบ 30 ปี คณะสังคมศาสตร์, บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ จำกัด, กรุงเทพฯ.